

Jafnréttisáætlun Snæfellsbæjar

Inngangur

Með jafnréttisáætlun þessari er farið að jafnréttislögum nr. 10/2008 um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla. Í 12. grein jafnréttislaga segir:

„Sveitarstjórnir skulu að loknum sveitarstjórnarkosningum skipa jafnréttisnefndir sem fjalla um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla innan viðkomandi sveitarfélags. Skulu nefndirnar vera ráðgefandi fyrir sveitarstjórnir í málefnum er varða jafnrétti kynjanna og fylgjast með og hafa frumkvæði að aðgerðum, þar með talið sértækum aðgerðum, til að tryggja jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla innan viðkomandi sveitarfélags.

Hver jafnréttisnefnd skal hafa umsjón með gerð jafnréttisáætlana til fjögurra ára, þar sem m.a. komi fram hvernig unnið skuli að kynjasambættingu á öllum sviðum ásamt framkvæmdaáætlun um það hvernig leiðrétt skuli mismun á stöðu kvenna og karla innan sveitarfélagsins. Jafnréttisáætlanir skulu lagðar fram til samþykktar í viðkomandi sveitarstjórn eigi síðar en ári eftir sveitarstjórnarkosningar. Hver nefnd skal annað hvert ár afhenda Jafnréttisstofu skýrslu um stöðu og þróun jafnréttismála innan viðkomandi sveitarfélags.“

Markmið

Jafnræðisregla stjórnarskrárinnar kveður á um að allir skuli vera jafnir fyrir lögum og njóta mannréttinda án tillits til uppruna, þjóðernis, litarháttar, trúarbragða, stjórnsmálaskoðana, kynferðis, kynhneigðar, aldurs, efnahags, ætternis, fötlunar, heilsufars eða annarrar stöðu. Sérstaklega er kveðið á um jafnan rétt kvenna og karla. Áherslan á jafnan rétt kynjanna skal vera sýnileg í allri starfsemi sveitarfélagsins. Til að það nái fram að ganga verður öllum kynjum að standa til boða sömu tækifæri til áhrifa, virðingar og þátttöku í samfélaginu jafnt í opinberu lífi og einkalífi. Með því að stuðla að jafnrétti kynjanna er lagður grunnur að velferð einstaklinga, fjölskyldna, atvinnulífs og samfélagsins alls.

Til að ná þessu markmiði skal Snæfellsbær og stofnanir hans gæta jafnréttissjónarmiða og vinna að sambættingu kynjasjónarmiða í stefnumótun og ákvörðunum sínum.

Snæfellsbær er jafnréttissinnað og lýðræðislegt sveitarfélag sem tryggir öllum jöfn tækifæri og áhrif þar sem þarfir ólíkra hópa eru viðurkenndar. Fjölbreytilegt mannlíf Snæfellsbæjar endurspeglar samfélag sem byggir á gagnkvæmri virðingu og tillitssemi.

Jafnréttisáætlun Snæfellsbæjar er ætlað að taka til ólíkra hlutverka sveitarfélagsins, þ.e. í fyrsta lagi sem stjórnvalds, í öðru lagi sem atvinnurekanda og þriðja lagi sem veitanda þjónustu.

Framkvæmd og umfang

Bæjarstjórn Snæfellsbæjar ber ábyrgð á jafnréttisáætlun bæjarfélagsins. Starfsmaður bæjarstjórnar er bæjarstjóri sem skal vera til ráðgjafar í málaflokknum, jafnt fyrir starfsmenn sem og íbúa Snæfellsbæjar. Jafnréttisáætlunin skal kynnt öllum stjórnendum, starfsmönnum sveitarfélagsins og kjörnum fulltrúum. Félags- og skólaþjónusta Snæfellinga er bæjarstjórn innan handar um ráðgjöf og fræðslu ef þörf er á.

Jafnréttisnefnd

Velferðarnefnd Snæfellsbæjar fer með störf jafnréttisnefndar samkvæmt bæjarmálasamþykkt Snæfellsbæjar nr. 641/2013. Nefndin skal vera ráðgefandi fyrir bæjarstjórn Snæfellsbæjar í málefnum er varða jafnrétti kvenna og karla ásamt því að fylgjast með og leggja fram tillögur til bæjarstjórnar að sérstökum aðgerðum til að tryggja jafna stöðu og jafnan rétt kynjanna. Auk þess skal nefndin hafa frumkvæði að og fylgjast með aðgerðum til að tryggja jafna stöðu og jafnan rétt innan sveitarfélagsins.

Helstu verkefni á sviði jafnréttismála eru að kanna og stuðla að jafnri stöðu kynjanna hjá fyrirtækjum og stofnunum bæjarins. Að afla upplýsinga um jafnréttismál, m.a. með því að safna gögnum, sækja fundi, ráðstefnur og námskeið er varða jafnréttismál og miðla þeim áfram, og að hafa samstarf við Jafnréttisstofu. Annað hvert ár ber nefndinni að skila skýrslu um stöðu og þróun mála til Jafnréttisstofu.

Nefndir og ráð

Við skipan í nefndir, ráð, stjórnir og starfshópa á vegum bæjarfélagsins skal, í samræmi við jafnréttislög, gæta þess að hlutfall kynjanna sé sem jafnast. Stjórnmalaflokkum ber að hafa þetta ákvæði að leiðarljósi þegar settar eru fram tillögur um fulltrúa í nefndir, ráð, stjórnir og starfshópa og taka mið af 15.gr. laga nr. 10/2008 og 2.tl. 44.gr. laga nr. 138/2011. Við tilnefningar skal leitast við að veita innflytjendum og öðrum hópum sem hallar á í samfélaginu tækifæri til þátttöku í nefndum og ráðum. Stjórnsýsla sveitarfélagsins á að vera fordæmisgefandi fyrir aðra aðila í bæjarfélaginu.

Leiðir að markmiði: Fyrir hverjar sveitarstjórnarkosningar skulu öll framboð til sveitarstjórna hvött til þess bréflaga að konur og karlar hafi jafnt vægi á listum og að þess sé gætt við kosningar í nefndir, ráð og stjórnir að hlutföll og ábyrgðarsvið milli kynjanna séu sem jöfnust.

Velferðarnefnd skal kanna hlutfall kynja í nefndum, ráðum og stjórnnum í síðasta lagi fjórum mánuðum eftir hverjar sveitarstjórnarkosningar og ábendingum um úrbætur komið til bæjarstjórnar og oddvita framboðslista. Að minnsta kosti annað hvert ár skal velferðarnefnd kanna hvort breytingar hafi orðið á nefndaskipan á kjörtímabilinu.

Ábyrgð: Velferðarnefnd og bæjarstjórn.

Kynjasamþætting

Við stefnumótun og áætlanagerð á vegum sveitarfélagsins og stofnana þess skal hugað sérstaklega að misjöfnun áhrifum fyrirhugaðra breytinga á kynin. Hið sama gildir um ákvarðanatöku innan stjórnsýslunnar og stofnana eftir því sem við getur átt.

Leiðir að markmiði: Í skilningi jafnréttislaga felst í kynjasamþættingu að stefnumótunarferli sé metið, skipulagt, bætt og þróað þannig að sjónarhorn allra kynja sé fléttað inn í ákvarðanir þeirra sem taka þátt í stefnumótun í samfélaginu. Með það að leiðarljósi verður samþætting kynjajafnréttis að eðlilegum þætti í starfsemi og ákvrðunum bæjarstjórnar og stofnana sveitarfélagsins.

Í undirbúningi að ákvarðanatöku og við úthlutun fjármagns, t.d. í fjárhagsáætlunargerð, þarf að taka mið af þörfum og viðhorfum kynjanna og greina áhrif ákvarðana á stöðu þeirra. Þegar verið er að undirbúa ákvarðanatöku sem hefur sérstök áhrif á ákveðna aldurshópa skal taka mið af

þörfum og viðhorfum fólks á mismunandi aldri og er eftir föngum haft samráð við fulltrúa viðkomandi hópa.

Ábyrgð: Velferðarnefnd, bæjarstjórn, bæjarstjóri og forstöðumenn stofnanna.

Auglýsingar og ráðningar

Snæfellsbær vinnur að jafnrétti kynjanna á vinnustöðum og sér til þess að innan þeirra endurspeglist margbreytileiki samfélagsins. Snæfellsbær vill sem atvinnurekandi vera til fyrirmyndar á þessu sviði og mun í því augnamiði nýta þau tæki sem felast í starfsmannastefnu sveitarfélagsins.

Störf sem laus eru til umsóknar skulu standa opin öllum kynjum, sbr. 20. gr. jafnréttislaga. Stefnt er að því að kyngera engin störf innan sveitarfélagsins auk þess sem markvisst skal vinna að því að jafna stöðu kynjanna í allri starfsemi Snæfellsbæjar.

Leiðir að markmiði: Í auglýsingum á vegum Snæfellsbæjar og stofnana hans skal gæta jafnræðis allra hópa og jafnrar virðingar kynjanna. Jafnréttissjónarmið skulu metin til jafns við önnur sjónarmið þegar ráðið er í stöður hjá Snæfellsbæ.

Við ráðningar starfsfólks ber að vinna sérstaklega að því að jafna stöðu kynjanna innan deilda eða stofnana og stuðla að því að störf flokkist ekki í sérstök kynbundin störf. Við ráðningar er óheimilt að mismuna kynjum á grundvelli fjölskyldustöðu eða annarra þátta þar sem ætla má að kynbundnir einkahagir hafi áhrif.

Ábyrgð: Velferðarnefnd, bæjarstjórn, bæjarstjóri og forstöðumenn stofnana Snæfellsbæjar.

Launajafnrétti

Konur og karlar skulu njóta sambærilegra kjara og réttinda. Greiða skal konum og körlum jöfn laun fyrir jafnverðmæt eða sambærileg störf. Þau viðmið sem lögð eru til grundvallar launaákvörðunum skulu ekki fela í sér kynjamismun. Snæfellsbær vill sem atvinnurekandi tryggja starfsmönnum sínum af erlendum uppruna jafnræði og jafnrétti á við aðra starfsmenn sveitarfélagsins. Þess skal gætt að við ráðningar og ákvarðanir um kjör starfsmanna sveitarfélagsins ráði ekki ómálefnalegar aðstæður.

Á vinnustöðum sveitarfélagsins sé unnið gegn fordómum gagnvart starfsfólki vegna uppruna, litarháttar, þjóðernis eða menningarlegs bakgrunns. Skal jafnframt vera boðið upp á fræðslu um fordóma þegar þess er þörf.

Leiðir að markmiði: Launakannanir skulu framkvæmdar að lágmarki einu sinni á hverju kjörtímabili. Bendi niðurstöður þeirra til þess að munur sé á launum kynjanna skal skoða ástæður þess sérstaklega og starfsumhverfi sveitarfélagsins endurskoðað ef þess er talin þörf, til að tryggja fullt launajafnrétti og sömu kjör starfsmanna.

Ábyrgð: Velferðarnefnd, bæjarstjóri og forstöðumenn stofnana, en könnunina gerir launa-fulltrúi í samvinnu við bæjarritara og forstöðumenn stofnana.

Kynferðisleg áreitni, kynbundin áreitni og kynbundið ofbeldi

Einelti, kynferðisleg og kynbundin áreitni ásamt kynbundnu ofbeldi er á engan hátt liðið á deildum og stofnunum Snæfellsbæjar.

Varðandi skilgreiningu á kynferðislegri og kynbundinni áreitni og kynbundnu ofbeldi er vísað til 2.gr. jafnréttislaga. Forstöðumenn deilda og stofnana Snæfellsbæjar skulu gera sérstakar ráðstafanir til að koma í veg fyrir að starfsfólk og skjólstaðingar verði fyrir kynbundinni eða kynferðislegri áreitni og kynbundnu ofbeldi á vinnustað, stofnun, í félagsstarfi eða skólum. Þólandi skal engan skaða bera af ráðstöfunum sem gripið er til í því skyni.

Alvarleg eða endurtekin áreitni og ofbeldi varðar áminningu eða brottrekstri úr starfi, en viðbragðsáætlun við slíkri háttsemi er hægt að sjá í stefnu og viðbragðsáætlun Snæfellsbæjar vegna eineltis, kynferðislegrar áreitni, kynbundinnar áreitni og ofbeldis á vinnustað, sem samþykkt var í nóvember 2016 og hefur verið kynnt forstöðumönnum og starfsfólki Snæfellsbæjar svo allir eiga að vera meðvitaðir um ábyrgð og færar leiðir ef upp koma tilvik.

Leiðir að markmiði: Forstöðumenn skulu árlega kynna stefnu og viðbragðsáætlun Snæfellsbæjar vegna eineltis, kynferðislegrar áreitni, kynbundinnar áreitni og ofbeldis á vinnustað fyrir starfsfólki sínu og jafnframt skal stefnan kynnt öllu nýju starfsfólki sem hefur störf. Stefnan skal jafnframt liggja frammi, öllum aðgengileg, á öllum stofnunum Snæfellsbæjar.

Sé yfirmanni eða trúnaðarmanni gert viðvart um slíka hegðun ber viðkomandi, í samráði við forstöðumann eða eftir atvikum aðra yfirmenn stjórnarsýslunnar, tafarlaust að binda endi á hana. Þólandi skal engan skaða bera af ráðstöfunum sem gripið er til í því skyni. Alvarleg eða endurtekin áreitni varðað fyrirvaralausan brottrekstur geranda úr starfi.

Ábyrgð: Bæjarstjóri og forstöðumenn stofnana Snæfellsbæjar.

Jafnréttisráðgjöf til bæjarbúa

Snæfellsbær heldur úti margvíslegri þjónustu við íbúa bæjarfélagsins. Allar stofnanir sveitarfélagsins skulu vinna markvisst og skipulega að því að móta og þróa þjónustu og upplýsingargjöf í þágu margbreytilegs sveitarfélags. Flétta skal jafnréttisjónarmið saman við alla þjónustu Snæfellsbæjar og á þjónustan að einkennast af jákvæðum samskiptum og gagnkvæmri virðingu kynjanna. Í allri þjónustu skal tekið tillit til þess að þarfir fólks fyrir þjónustu eru mismunandi.

Leiðir að markmiði: Við ákvarðanir um tilhögun þjónustu skal taka mið af þörfum allra og kynbundnum áhrifum hennar. Allt uppeldis- og tólmstundastarf, menntun og fræðsla sem fram fer á ábyrgð Snæfellsbæjar og stofnana hans, hafi jafna stöðu kynjanna að leiðarljósi. Styrkja skal jákvæð samskipti og gagnkvæma virðingu kynjanna í öllu starfi með íbúum Snæfellsbæjar. Stuðla ber að því að viðhorf til allra aldurshópa sem njóta þjónustu sveitarfélagsins sé jákvætt og uppbyggilegt. Tryggja skal börnum vernd fyrir hvers konar ofbeldi, vanrækslu og misnotkun. Fatlaðir eigi jafnan aðgang að þjónustu og ófatlaðir. Þess á að gæta þegar þjónusta er skipulögð, að hún taki mið af þörfum ólíkra hópa fatlaðra af báðum kynjum. Opinberar byggingar þurfa að vera aðgengilegar fyrir alla, óháð fötlun, sbr. lög um málefni fatlaðra nr. 59/1992. Tryggja þarf fötluðum aðgengi að upplýsingum um réttindi sín.

Ábyrgð: Bæjarstjóri, forstöðumenn og starfsmenn stofnana Snæfellsbæjar og Félags- og skólaþjónusta Snæfellinga.

Skólakerfið, íþróttá-, forvarna- og tómstundamál

Lögbundið er að veita fræðslu um jafnréttismál á öllum skólastigum, m.a. með því að leggja áherslu á að búa bæði kynin jafnt undir virka þátttöku í samfélaginu, fjölskyldulífi og atvinnulífi. Í leik- og grunnskólum Snæfellsbæjar er mikilvægt að jafnréttismálum sé vel fyrir komið með tilliti til kennslu, náms og annarrar starfsemi.

Við stefnumótun og áætlanagerð í skóla- og uppeldisstarfi skal samþætting kynjasjónarmiða höfð að leiðarljósi með vísan til 23.gr. í jafnréttislögum. Ekki skal á nokkurn hátt mismuna börnum og ungmennum eftir kyni þegar kemur að menntun, íþróttá- og frístundastarfi.

Í uppeldis- og tómstundastarfi, menntun og fræðslu á vegum sveitarfélagsins skal tillit tekið til ólíkra siða er tengjast mismunandi trúarbrögðum. Þjónusta sveitarfélagsins skal einkennast af jákvæðum samskiptum og gagnkvæmri virðingu, óháð stjórn mála- eða trúarskoðunum fólks. Unnið skal að því að útrýma fordómum sem grundvallast á trúar- eða stjórn mála- eða trúarskoðunum.

Leiðir að markmiði: Leik- og grunnskólar Snæfellsbæjar vinna jafnréttisstefnu og aðgerðaráætlun fyrir hvert skólaár. Lögð er áhersla á að starfsmenn fái þjálfun í að undirbúa nemendur af báðum kynjum undir einkalíf, atvinnulíf, félagslíf og fjölskyldulíf í samfélaginu.

Í leik- og grunnskólum Snæfellsbæjar skulu nemendur hljóta fræðslu um jafnréttismál þar sem lögð er áhersla á að búa bæði kynin undir jafna þátttöku á öllum sviðum samfélagsins. Allt uppeldis- og tómstundastarf, menntun og fræðsla taki mið af því að þátttakendur geti verið samkynhneigðir, tvíkynhneigðir, gagnkynhneigðir, fatlaðir eða af erlendum uppruna. Allir starfsmenn Snæfellsbæjar beri ábyrgð á að skapa andrúmsloft sem er laust við fordóma.

Tryggt sé að innflytjendur og fólk af erlendum uppruna eigi greiðan aðgang að þjónustu sveitarfélagsins. Sérstaklega sé tekið mið af þörfum innflytjenda þegar þjónusta á vegum sveitarfélagsins er skipulögð. Veitt sé tálkaþjónusta í viðtölum, t.d. hjá ráðgjöfum og í foreldrasamtölum, ef hægt er að koma því við og þess þykir þörf á.

Ábyrgð: Skólastjórar grunn-, leik- og tónlistarskóla, íþróttá- og æskulýðsfulltrúi og bæjarstjóri.

Kynning á jafnréttisáætlun Snæfellsbæjar

Jafnréttisáætlun þessi skal vera aðgengileg fyrir íbúa Snæfellsbæjar á vef Snæfellsbæjar. Jafnréttisáætlunin skal send kjörnum fulltrúum til kynningar, ásamt því að vera send til kynningar í allar stofnanir og í allar nefndir og ráð Snæfellsbæjar.

Endurskoðun jafnréttisáætlunar Snæfellsbæjar

Jafnréttisáætlunin skal endurskoðuð af velferðarnefnd í upphafi hvers kjörtímabils. Endurskoðunin skal taka mið af könnunum og árangri hennar á hverju tímabili fyrir sig.

Samþykkt í velferðarnefnd Snæfellsbæjar,

2. apríl 2019

Samþykkt í bæjarstjórn Snæfellsbæjar,

5. september 2019